

*Сібекіна А. Ю., старший викладач кафедри
світового господарства і міжнародної економічної інтеграції
Українського державного університету
фінансів та міжнародної торгівлі*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З ЄС В УМОВАХ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ

***Анотація.** У статті досліджуються питання впровадження економічної частини Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом, що почне запроваджуватися з 1 січня 2016 р.*

Європейська інтеграція є орієнтиром і системоутворюючим чинником для реалізації стратегічних завдань економічного розвитку України й нині складає два взаємопов'язані виміри: укладання Угоди про асоціацію з ЄС, яка передбачатиме створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ЗВТ), а також реалізацію комплексної програми внутрішніх перетворень і модернізації в усіх сферах політичного, економічного та соціального життя держави.

В 2014 р. ЄС в односторонньому порядку відкрив доступ української продукції на свій ринок, але вже з 2016 р. Україна продемонструє симетричний крок європейським виробникам. Адаптаційний період, протягом якого ставки мит будуть поступово знижуватися, розрахований на кілька років, де для кожного товару встановлено свій термін.

Угода про асоціацію з ЄС передбачає чіткі строки, в рамках яких Україна має запровадити необхідні законодавчі та інституційні зміни, хід та ефективність яких прискіпливо перевірятимуть інституції ЄС та міжнародні донори.

Для ефективного функціонування ЗВТ між Україною та ЄС український бізнес має бути наділений ефективними інструментами для нарощування свого потенціалу та створення «ланцюгів доданої вартості».

***Ключові слова:** ЄС, ЗВТ, експорт, МСБ.*

Постановка проблеми. Україна впевнено тримає євроінтеграційний курс. На відміну від режиму торгівлі з Росією, правила торгівлі з ЄС є прогнозованими, а процес гармонізації та адаптації до європейських стандартів відбувається поступово. Постає питання, як відкриття кордонів вплине на український ринок та вітчизняних виробників, а також як зміняться торговельні відносини з РФ та країнами СНД. Тому слід зупинитися більш детально на актуальних особливостях та перспективах економічної співпраці України з ЄС в умовах вільної торгівлі.

Мета статті – дослідити умови та перспективи відкриття європейських ринків для українських товарів, а також розглянути проблеми, з якими стикається український бізнес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У процесі підготовки статті автором було використано українську та закордонну законодавчо-нормативну базу [5, 11, 15], наукові праці вітчизняних та зарубіжних дослідників [4, 8, 9, 14], аналітичні та статистичні матеріали Міністерства економічного розвитку та торгівлі України [2], Інституту економічних досліджень та політичних консультацій [1, 2], Державної служби статистики України [7], що епізодично висвітлюють зазначену проблематику. З метою досягнення достовірності результатів публікації застосовано комплексний підхід, зокрема, методи аналізу, синтезу та наукової абстракції.

Виклад основного матеріалу. З 1 січня 2016 р. набувають чинності ті положення Угоди про асоціацію з ЄС, що формують ЗВТ.

Очікується, що у відповідь Росія застосовуватиме ряд захисних заходів. Зокрема, президент Російської Федерації 16 грудня 2015 р. підписав указ про призупинення з 1 січня 2016 р. дії угоди про ЗВТ відносно України [5]. А 21 грудня 2015 р. російський прем'єр-міністр підписав постанову про поширення на Україну з 1 січня 2016 р. економічних заходів «у відповідь на антиросійські санкції», згідно з якою щодо України застосовуватимуться ввізні мита без жодних виключень. Також Росія з 1 січня 2016 р. вводить продуктове ембарго.

Варто розглянути особливості торговельного режиму, встановленого Росією на фоні поглиблення економічної співпраці України з ЄС.

Так, падіння експорту до Росії розпочалось ще в 2012 р., коли Україна експортувала до Росії товарів на 17,6 млрд. дол. США, за друге півріччя 2014 – перше півріччя 2015 р. – 6,4 млрд. дол. США, що становить 36% в порівнянні з 2012 р. Як наслідок, частка російського ринку зменшилась з 25,6% у 2012 р. до 14,6% в першому півріччі 2015 р. та продовжує скорочуватись [7].

Протягом 2013-2015 рр. Росія застосовувала цілий ряд нетарифних заходів щодо залізничних вагонів, кондитерських виробів, молочної продукції, сирів, алкогольних напоїв, курятини тощо, сумарний ефект яких сягнув майже 3,5 млрд. дол. [9].

Згідно з розрахунками експертів ІЕД, представлених в табл. 1, сумарні збитки від нових продовольчих санкцій та повного скасування ЗВТ сягнуть 1 млрд. дол. США, тоді як повне скасування ЗВТ та продовольче ембарго призведе до втрат у 1,2 млрд. дол. США.

Таблиця 1

Сценарії впливу захисних заходів РФ на український експорт товарів

Вплив захисних заходів Росії на український експорт товарів за різних сценаріїв				
Сценарій	Скорочення експорту України до Росії			
	млрд. дол. США	% експорту до Росії	% загально-го експорту	% ВВП
Повне скасування ЗВТ	0,9	14,10%	2,10%	1,00%
Часткове ембарго	0,2	3,10%	0,50%	0,20%
Повне ембарго	0,4	6,20%	0,90%	4%
Повне скасування ЗВТ + часткове ембарго	1	15,60%	2,30%	1,10%
Повне скасування ЗВТ + повне ембарго	1,2	18,70%	2,70%	1,30%

Джерело: укладено автором за даними [2]

Отже, російське ембарго призведе до втрати додаткового 1 млрд. дол. США експорту, що складає близько 15,6% нинішнього експорту України до Росії або 2,3% загального експорту товарів України (1,1% номінального ВВП у доларовому еквіваленті) [2]. Для порівняння, у другій половині 2014 р. – першій половині 2015 р. експорт до Росії уже скоротився на 6,8 млрд. дол. США або 6,6% ВВП.

Слід розглянути наслідки нового торговельного режиму з РФ. Так, неоднорідна переорієнтація експорту українських товарів вже розпочалася. На думку експертів, найкращі успіхи продемонструвала металургія, де більшість ключових експортних позицій було успішно переорієнтовано на інші ринки. Порівняно гірша ситуація спостерігається з машинобудуванням, харчовою промисловістю та виробами з паперу, де переорієнтація відбулась лише частково. Не змогли суттєво переорієнтуватися на інші ринки виробники залізничних вагонів та хімічної продукції.

До причин такої ситуації можна віднести кілька факторів, а саме:

- складність пошуку нових партнерів в умовах макроекономічної нестабільності;
- ментальність звички орієнтуватися на низькі ринки СНД.

З огляду на це, в той же час, лише на початку жовтня 2014 р. Міністерством економічного розвитку і торгівлі України було запропоновано для обговорення перелік з близько 850 товарних позицій, на які у відповідь може бути запроваджено ввізні мита, проте його не було формалізовано у відповідні законодавчі акти.

Станом на початок грудня 2015 р. всі країни-члени ЄС ратифікували Угоду про асоціацію з ЄС, положення якої здебільшого стосуються поглибленої ЗВТ, що вписані у 15 главах, 25 додатках та 2 протоколах.

Варто зазначити, що протягом процесу наближення України до асоціації з ЄС паралельно відбувалися тристоронні переговори між ЄС, України та РФ щодо ЗВТ України з ЄС, що тривали 18 місяців і завершилися без досягнення компромісу.

Відповідно, експерти Єврокомісії спростовують основні претензії вимог уряду РФ щодо впровадження вільної торгівлі з ЄС, що узагальнено в табл.2. Так, після 22 раундів консультацій вимоги російської сторони були відкинуті ЄС та Україною як такі, що не містять економічного змісту і насправді мають на меті зірвати Угоду про асоціацію України з ЄС.

Ринок ЄС є найпотужнішим у світі, адже він об'єднує 28 держав-членів із населенням понад 507 млн. осіб, що більше ніж населення США та Митного союзу (РФ, Казахстан та Білорусь разом). Тому головною метою побудови ЗВТ з ЄС для України є ліквідація торговельних бар'єрів та поглиблена економічна інтеграція.

Таблиця 2

Перелік спростованих тверджень Єврокомісією з вимог РФ щодо ЗВТ України з ЄС

Твердження російського уряду	Спростування Єврокомісії
РФ може змінювати свої митні правила без консультацій з іншими країнами, що входять до зони вільної торгівлі СНД	Згідно з правилами ЗВТ СНД РФ мала проконсультуватися з іншими країнами-членами договору про ЗВТ СНД; продемонструвати, що зміна обставин (тобто попереднє застосування Україною та ЄС ЗВТ станом на 1 січня 2016 р.) призведе до зростання імпорту в таких кількостях, що може заподіяти шкоду промисловості Митного союзу. Однак РФ досі не продемонструвала жодних доказів такого зростання імпорту або пов'язаних з ним негативних наслідків, що впливають з виконання ЗВТ.
Вимоги ЄС означають, що всі товари, які продаються на ринку України, мають відповідати технічним стандартам ЄС, що виключає російську продукцію з українського ринку	ЗВТ з ЄС передбачає, що тільки 27 українських галузевих технічних регламентів промислової продукції узгоджуються з нормами ЄС (іграшки, ліфти, прилади тощо). Наразі Україна привела 24 галузевих технічних регламентів для промислової продукції у відповідність із правилами ЄС.
ЄС хоче змусити РФ змінити митні правила, встановлені в угоді про вільну торгівлю СНД	РФ розглядає поточний договір СНД про зону вільної торгівлі занадто ліберально. РФ вважає, що, згідно з діючими правилами, певний товар, імпортований Україною, може легко отримати українське походження і бути експортований в Росію без мита.
ЄС зобов'язує РФ прийняти свої фітосанітарні стандарти	ЄС ніколи не змушував РФ приймати європейські фітосанітарні стандарти. Однак зрозуміло, що російський експорт у ЄС повинен відповідати стандартам ЄС.
Пропозиція РФ ввести «перехідний період не більше ніж на 10 років для обмеженої кількості торгових секторів» не є проблемою для України	Це означає заборону застосування більшої частини ЗВТ між ЄС та Україною протягом багатьох років. Сумнівно, що це матиме позитивний вплив на російський експорт.
Росії потрібні докладні дані щодо цін і митної вартості для кожної окремої транзакції з товарами, які експортуються до України. ЄС має їх надати.	Відповідні дані не дадуть РФ достовірної інформації про походження товарів, імпортованих з України. Крім того, це суперечить законодавству ЄС про конфіденційність і забезпечення конфіденційності ділової інформації.

Джерело: укладено автором за даними [14]

Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк оптимістично зазначає: «З 1 січня 2016 р. набуде чинності Угода про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС. Україна готується до торго-

вельного ембарго з боку РФ. Доручив розробити план подолання негативних наслідків від російської економічної агресії проти України. Європейська інтеграція була і залишається однією з основних ідейних цінностей Революції Гідності. І з 1 січня Україна та ЄС будуть знаходитись в одній торговельній зоні» [6].

В доступі на європейські ринки вітчизняні підприємства малого та середнього бізнесу (МСБ) зацікавлені. В той же час, ЄС є одним з найбільш захищених світових ринків, що вирізняється складною структурою ставок ввізного мита, наявністю великої кількості специфічних та комбінованих ставок, а також системою вхідних цін.

При виході на ринки ЄС українські експортери стикаються з низкою проблем, основними з яких є:

- високий рівень ввізних мит ЄС (так, наприклад, максимальна ставка ввізного адвалорного мита – 74,9%, а максимальний адвалерний еквівалент специфічної ставки увізного мита становить 600%) [3];
- складнощі попередніх розрахунків митних платежів, що підлягають сплаті, які пов'язані із складністю структури комбінованих ставок ввізного мита;
- суттєве збільшення ціни власної продукції через наявність в ЄС вхідних цін на певні види продукції (овочі та фрукти).

Водночас, середній (середнє арифметичне значення рівня ввізного мита за всієї товарною номенклатурою ЄС та України) рівень діючого ввізного мита ЄС по продукції аграрного сектора та харчової промисловості складає 19,8%, в той час як в Україні лише 9,2%.

За словами торгового представника України Наталії Микольської, лібералізація торгівлі товарами охоплюватиме більш ніж 97% вітчизняної товарної номенклатури [3]. Протягом домовлених перехідних періодів (3–7 років) ЄС також повністю знизить свої ввізні мита. Причому перший рік дії вільної торгівлі для України в ЄС діятимуть нульові ставки ввізного мита на 89,4% товарної номенклатури, що узагальнено в табл. 3. Так, для найбільш чутливих для ЄС товарів відбудеться відкриття безмитного доступу до ринку в рамках безмитних тарифних квот. Зокрема, з боку ЄС це стосується таких товарів, як: яловичина, свинина, м'ясо баранини, м'ясо птиці, молоко, вершки, йогурти, зернові, висівки, мед, цукор, крохмаль, гриби, часник, солод, виноградний і яблучний соки, вершкове масло, цигарки, етанол, яйця та альбуміни тощо.

Таблиця 3

Тарифна лібералізація українських товарів

Період	Всього по митному тарифу	По товарах груп УКТЗЕД 01-24 (с/г)	По товарах груп УКТЗЕД 25-97 (промислові та перероблені с/г товари)
Діюча ТЛ	7,6	19,8	3,9
ТЛ з моменту набуття чинності Угоди про асоціацію з ЄС	0,5	0,6	0,5
11-й рік ТЛ	0,05	0,24	0

Джерело: укладено автором за даними [11,15]

Що стосується лібералізації торгівлі товарами походженням з держав-членів ЄС, то Україна впродовж перехідних періодів (протягом 3–10 р.) має повністю або частково знизити свої ввізні мита.

Проте з метою захисту вітчизняних товаровиробників в окремих найбільш чутливих галузях встановлюються наступні обмеження, визначені положеннями Угоди про асоціацію з ЄС:

- ЄС відмовляється від експортних субсидій у двосторонній торгівлі з Україною;
- для низки європейських товарів українське мито лише частково знизиться (на 20–60% протягом 5–10 років);
- імпортувати європейські товари безмитно можна буде лише у визначених обсягах. Решта товарів імпортуватиметься на таких самих умовах, які діють наразі;

- по окремих товарах (насіння соняшнику, шкірсировина, окремі види брухту кольорових та чорних металів) на наступні 15 років запроваджується спеціальний захисний механізм, який передбачає стягнення додаткового збору при досягненні певних встановлених обсягів експорту;
- з метою захисту вітчизняних виробників текстильної галузі для одягу, який був у використанні, походженням з ЄС, Україна запроваджує механізм вхідних цін;
- для імпорту легкових автомобілів походженням з ЄС також запроваджується спеціальний захисний механізм, який передбачає поступову лібералізацію імпорту в межах певних обсягів та можливість обмеження імпорту у разі наявності шкоди для вітчизняних виробників [11].

Слід зауважити, що з квітня 2014 р. ЄС в односторонньому порядку запровадив режим автономних торговельних преференцій (АТП) на товари, що походять з України. Пільговий торговельний режим є складовою розширеного пакету економічної та фінансової допомоги ЄС Україні. Відповідний Регламент Європейського Парламенту та Ради ЄС № 374/2014 від 16.04.2014 р. про скасування або зниження мит на товари, що походять з України, набув чинності з 23 квітня 2014 р. [8]. Торговельні преференційні заходи з боку ЄС не зобов'язали Україну симетрично скасовувати власні митні збори на імпорт з ЄС. Проте вони не передбачали їхнє підняття [10, с. 157].

В той же час, АТП можуть лише зменшувати або скасування мита у межах квоти на певний товар, а не спрощувати загалом український експорт до ЄС. Тому при порівнянні АТП із поглибленою ЗВТ з ЄС, безумовно, повноцінна ЗВТ є вигіднішою. Оскільки основними перепонами в експорті є нетарифні бар'єри, порядок проходження митниці тощо, а не митні тарифи. Зміни, які передбачає ЗВТ з ЄС, а саме гармонізація українського законодавства з європейським, єдині стандарти якості, спрощення процедур торгівлі будуть значно вигідніші для української економіки.

Якщо порівняти оцінки, зроблені експертами Інституту економічних досліджень та політичних консультацій у моделі «загальної рівноваги» (моделювання ефекту від ЗВТ, АТП та торговельних обмежень РФ, за умови, що всі інші економічні чинники є однаковими для кожної з цих ситуацій), то в довгостроковій перспективі автономні торговельні преференції з боку ЄС дадуть 1% зростання добробуту українців (йдеться про купівельну здатність домогосподарств), а ЗВТ передбачає зростання добробуту на 12%. У разі ефективної роботи уряду та сприятливої ситуації на ринку – показники можуть бути більшими [1].

ЄС на сьогодні є головним торговельним партнером України, до нього спрямовується 35% українського експорту. Однак головним чином це зерно, метал та інша продукція, вразлива до коливання цін на світових ринках.

Так, на думку виконавчого директора Європейської бізнес асоціації (ЄБА) Анни Дерев'яно, ЗВТ – це лише дієвий інструмент міжнародної торгівлі і стимул підняти рівень конкурентоспроможності продукції, замислитись про нові технології на виробництві, модернізувати його, підняти свої сервіси на вищий рівень [13].

За даними опитування ЄБА серед представників українського МСБ, понад 60% респондентів не розуміють, які перспективи для них відкриває ЗВТ, що свідчить про критично низький рівень інформованості та обізнаності українського бізнесу щодо ЗВТ. Адаптованість українського МСБ до умов на ринку ЄС також виявляється дуже низькою. Якщо великі компанії вже мають свої представництва за кордоном і давно там працюють, то малий бізнес не має для цього фінансових ресурсів.

Директор державного підприємства «Укрпромзовнішпекспертиза» Володимир Власюк вважає, що наближеність України до великого ринку збуту, яким є ЄС, наявність сировини, з якої можна виготовляти товари для експорту, нульове експортне мито в ЄС для великої кількості української продукції – це ті безумовні переваги і можливості, які потенційно можуть принести українській економіці значні прибутки. А внаслідок деградації власного промислового виробництва Україна не може скористатися перевагами у торгівлі з ЄС через відсутність асортименту товарів, на які в країнах ЄС є стабільний попит [12].

У певних сферах (виробництво м'яса, молочної продукції) експорт неможливий без належних дій держави з виконання певних вимог. Наприклад, для відкриття окремих сегментів ринку ЄС для української продукції тваринного походження Україна має спрямувати до Єврокомісії офіційне звернення.

Українські виробники можуть експортувати продукцію тваринного походження до ЄС тоді, коли українські органи влади здатні перевіряти і засвідчувати відповідність продукції українських підприємств вимогам ЄС. Це ключова різниця між експортом тваринницької і промислової продукції. Щодо останньої застосовується технічне законодавство, бо потрібна сертифікація. Виробник промислової продукції може поїхати до ЄС і, пройшовши випробування, отримати сертифікат відповідності, на основі якого наноситься маркування СЕ.

Найкращі перспективи на ринку ЄС мають компанії зі сфери ІТ-послуг і окремі базові сільськогосподарські культури. Перспективною для України моделлю експорту можна назвати контрактне виробництво в сфері машинобудування і легкої промисловості, завдяки вигідному географічному положенню і розвиненій виробничій культурі [4].

Отже, в умовах впровадження вільної торгівлі з ЄС, крім скасування ввізних мит, решта змін будуть поступовими і залежатимуть від успіхів України в адаптації свого законодавства до законодавства ЄС. Якщо відповідно до Угоди про асоціацію з ЄС вдасться привести вітчизняну систему технічного регулювання у відповідність до європейської, то українським підприємствам не треба буде витрачати час та кошти для проходження обов'язкової сертифікації на території ЄС, адже це можна буде робити в Україні.

Однак, конкурентоспроможність і успіх на ринках ЄС насамперед залежать від підприємства (конкретного власника), рівня його ділової культури, здатності до засвоєння нових знань та методів роботи.

Висновки. Початок вільної торгівлі з ЄС у 2016 р. – надзвичайно важлива подія для України, яка, з одного боку, наближається до запровадження ЗВТ з ЄС та нового витка торговельних війн з РФ – з іншого боку. Торгівля з РФ продемонструвала суттєве скорочення, тому російські торговельні бар'єри і обмежуючі заходи матимуть помірний вплив на експорт України.

ЗВТ між Україною та ЄС є широкомасштабною за змістом торговельною угодою, предмет якої виходить далеко за межі лібералізації тарифів. А Угода про асоціацію з ЄС стає насамперед «дорожньою картою» для переходу функціонування української економіки на нові стандарти.

Хоча українська економіка та бізнес стають частиною одного з найбільших у світі ринків товарів та послуг, проте миттєвих результатів після введення ЗВТ у дію чекати не варто.

Список використаної літератури

1. Бураковський І., Мовчан В. Економічна складова Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: наслідки для бізнесу, населення та державного управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ier.com.ua.
2. Джуччі Р., Риженков М., Мовчан В. Скасування ЗВТ між Україною та Росією. Оцінка впливу на український експорт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ier.com.ua>.
3. Микольська Н. Тарифна лібералізація торгівлі з ЄС – відповіді на три головних питання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/experts/2015/10/7/7039189/>.
4. Мірошніченко О. Базовий посібник з інтернаціоналізації бізнесу та виходу на ринки ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.irf.ua/>.
5. Официальный интернет-портал правовой информации: Указ Президента РФ от 16.12.2015 г. № 628 «О приостановлении РФ действия Договора о зоне свободной торговли в отношении Украины» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001201512160035>.
6. Офіційне інтернет-представництво Арсенія Яценюка: Глава уряду: Угода про ЗВТ з ЄС набуде чинності з 1 січня 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://yatsenyuk.org.ua>.
7. Офіційний портал Державної служби статистики України. Експрес-випуск: Стан зовнішньоекономічних відносин з країнами ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
8. Офіційний портал Представництва України при ЄС та Європейському співтоваристві з атомної енергії. Автономні торговельні преференції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/trade-and-economic/atm>.
9. Риженков М. Продуктове ембарго і скасування ЗВТ з Росією: яких втрат зазнає Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/publications/2015/12/22/573553/>.

10. Сібекіна А. Результати одностороннього відкриття європейського ринку для України та перспективи повноцінного функціонування поглибленої ЗВТ з ЄС. Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – Київ: КНУ ім. Тараса Шевченка. – 2014. – Випуск 122 (II). – С. 156–164.

11. Урядовий портал. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf).

12. Deutsche Welle. Зона вільної торгівлі з ЄС: перевагами треба вміти користуватись [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dw.com/p/1HJA3>.

13. European business association (2015). General digest [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eba.com.ua/>.

14. European Commission. European Commission Trilateral talks on EU-Ukraine DCFTA. Distinguishing between myths & reality [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> <http://ec.europa.eu/>.

15. Trade export helpdesk . Tariffs [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://exporthelp.europa.eu/thdapp/index.htm>.

Sibekina A.U., Senior lecturer of the World Economy and International Economic Integration Department, Ukrainian State University of Finance and International Trade

PROSPECTS DEVELOPMENT OF ECONOMIC COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND THE EU IN TERMS OF FREE TRADE

Abstract. *The article examines the issues of application of the economic part of the Association Agreement between Ukraine and the European Union, which implementation begin on January 1, 2016.*

European integration is a landmark and a factor of realization of strategic objectives of Ukraine economic development, that currently combine two interrelated processes: the Association Agreement with the EU (AA), envisaging a deep free trade area creation (FTA), as well as a comprehensive program of internal reforms and modernization in all spheres of political, economic and social life of the country.

In 2014, the EU unilaterally opened the access of Ukrainian goods to its market, but in 2016, Ukraine will demonstrate a symmetric step to European producers. Adaptation period during which the duty rates will gradually decline over several years, where, for each product installed his term.

AA provides a clear period in which Ukraine must implement the necessary legislative and institutional changes, and EU institutions and international donors will monitor the implementation and effectiveness of these process.

For the effective functioning of a FTA between Ukraine and the EU, national business should have applicable tools to build their capacity and create «value chains.»

Keywords: *EU, FTA, exports, SME.*

References

1. Burakovskiy I., Movchan V. Ekonomichna skladova ugody pro asociaciu mij Ukrainou ta ES: naslidky dla biznesu, naseleenniata derjavnogo upravlinnia [Electronic resource]. – Access mode: www.ier.com.ua

2. Dzucci R., Ruzhenkov M., Movchan V. Skasuvannia ZVT mij Ukrainou ta Rossieu. Ocinka vplyvu na ukrainskyi eksport [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.ier.com.ua>

3. Mykolska N. Taryfna liberalizacia torgivli z ES – vidpovidi na try golovnyh pytannia [Electronic resource]. Access mode: <http://www.eurointegration.com.ua/experts/2015/10/7/7039189/>

4. Miroshnychenko O. Bazovyi posibnyk z internacionalizacii biznesu ta vyhody na rynky ES [Electronic resource]. Access mode: <http://www.irf.ua/>

5. Oficialnyi internet-portal pravovoy informacii. Ukaz Prezidenta RF ot 16.12.2015 № 628 “Opriastanovlenii RF deystvia dogovora o zone svobodnoi torgovli v otnoshenii Ukrainy” [Electronic resource]. – Access mode: <http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001201512160035>.

6. Oficiyne internet-predstavnytvo Arsenia Yatseniuka . Glava uriadu: Uгода pro ZVT z ES nabude chynnosti z 1 sichnia 2016 roku [Electronic resource]. – Access mode: <https://yatsenyuk.org.ua>

7. Oficiyniy portal Derjavnoi slujby statystyky Ukrainy. Ekspres-vypusk: Stan zovnishnioekonomichnyh vidnosyn z krainamy ES [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

8. Oficialnyi portal Predstavnytstva Ukrainy pry ES ta Evropeyskomu spivtovarystvu z atomnoi energii. Avtonomni torgovelni preferencii [Electronic resource]. – Access mode: <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/trade-and-economic/atm>

9. Ruzhenkov M. Produktove embargo i skasuvannia ZVT z Rossieu: yakyh vtrat zaznae Ukraina [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.epravda.com.ua/publications/2015/12/22/573553/>.

10. Sibekina A. Rezultaty odnostorinnogo vidkryttia ievropeyskogo rynku dla Ukrainy ta perspektivy povnocinnogo funkcionuvannia poglybленої ZVT z ES. Actyalni problem mizhnarodnyh vidnosyn: Zbirnyk naukovykh prac. – Kyiv: KNU im. Tarasa Shevchenka. – 2014. – Vypusk 122 (II). – S. 156–164.

11. Uriadovyi portal. Ugoda pro asociaciu mij Ukrainou, z odniei storony, ta Evropeyskym Souzom, z inshoi storony [Electronic resource]. – Access mode: [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf)
12. Deutsche Welle. Zona vilnoi torgivli z ES: perevagamy treba vmity korystuvatys [Electronic resource]. – Access mode: <http://dw.com/p/1HJA3>.
13. European business association. General digest [Electronic resource]. –Access mode: <http://www.eba.com.ua/>
14. European Commission. European Commission Trilateral talks on EU-Ukraine DCFTA. Distinguishing between myths & reality [Electronic resource]. –Access mode: <http://www.ukrstat.gov.ua/> <http://ec.europa.eu/>
15. Trade export helpdesk (2015): Tarrifs [Electronic resource]. – Access mode: <http://exporthelp.europa.eu/thdapp/index.htm>

*Сибекіна А. Ю., старший преподаватель кафедры
мирового хозяйства и международной экономической интеграции
Украинского государственного университета
финансов и международной торговли*

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА УКРАИНЫ С ЕС В УСЛОВИЯХ СВОБОДНОЙ ТОРГОВЛИ

Аннотация. В статье исследуются вопросы применения экономической части Соглашения об ассоциации Украины с Европейским Союзом, внедрение которой начнется 1 января 2016 г.

Европейская интеграция является ориентиром и системообразующим фактором для реализации стратегических задач экономического развития Украины и в настоящее время составляет два взаимосвязанных измерения: заключение Соглашения об ассоциации с ЕС (СА), предусматривающая создание углубленной и всеобъемлющей зоны свободной торговли (ЗСТ), а также реализацию комплексной программы внутренних преобразований и модернизации во всех сферах политической, экономической и социальной жизни государства.

В 2014г. ЕС в одностороннем порядке открыл доступ украинской продукции на свой рынок, но уже с 2016г. Украина продемонстрирует симметричный шаг европейским производителям. Адаптационный период, в течение которого ставки пошлин будут постепенно снижаться, рассчитан на несколько лет, где для каждого товара установлен свой срок.

Соглашение об ассоциации с ЕС предусматривает четкие сроки, в рамках которых Украина должна внедрять необходимые законодательные и институциональные изменения, ход и эффективность которых будут тщательно проверять институты ЕС и международные доноры.

Для эффективного функционирования ЗСТ между Украиной и ЕС украинский бизнес должен обладать эффективными инструментами для наращивания своего потенциала и создания «цепей добавленной стоимости».

Ключевые слова: ЕС, ЗСТ, экспорт, МСБ.